

CM4-04 Negligence at Customs - קבלת שמירה בטעות

Bava Kamma (62a)

אמר רבא — **Rava said:** הנותן דינר זהב לאשה — **If one gives a *dinar* of gold to a woman for safekeeping,** ואמר לה — **and says to her,** הזהרי בו של כסף הוא — **“Be careful with it; it is a *dinar* of silver;”** הזיקתו — **should she damage it,** משלמת דינר זהב — **she pays a *dinar* of gold as restitution.** משום דאמר לה — **This is because he can say to her,** מה הנה פשעה בו — **“What did you have against [the coin] that you damaged it?”** ליד גביה דאזוקתיה — **But if [the woman] was merely negligent with it,** משלמת של כסף — **she pays a *dinar* of silver as restitution,** דאמרה ליה — **because she can say to [the owner],** נטירותא דכסףא — **“I accepted upon myself the safekeeping of silver;”** קבילי עלי — **“I did not accept upon myself the safekeeping of gold.”**

Bava Kamma (40a)

תנו רבנן — **The Rabbis taught in a Baraisa:** שאלו בחזקת תם — **If one borrowed an ox on the assumption that it is a *tam*** ונמצא מועד — **and it is found to be a *muad*,** בעלים משלמים — **the owners pay half-damages and the borrower pays half-damages.**

The Gemara questions the Baraisa:

תורה — **But why** is the borrower liable? לימא ליה — **Let him tell [the owner]:** תורה — **I borrowed an ox.** ארנא לא שאילי — **I did not borrow “a lion.”** Let him argue that he accepted upon himself only the guarding of a *tam*, which generally does not cause damage. He did not know that this was a wildly aggressive animal (“a lion”) that required a careful guarding. The damage came to pass because the owner withheld this information; therefore, the borrower should be exempt even from half-damages. — ? —

The Gemara answers:

אמר רב — **Rav said:** הךא במאי עסקינן — **With what are dealing here?** שהכיר בו שהוא גורר — **With a case where [the borrower] was aware that the ox was a gorer, i.e. that it had an aggressive nature.** Therefore, notwithstanding its supposed *tam* status, he should have guarded it. Since he did not, he failed in his duty; he is therefore liable to half-damages.

Rama (Choshen Mishpat 291:4, based on Maharik)

שמעון קבל ספרים מראובן להוליכם למקום אחר — **Shimon accepted books from Reuven to take them to another place,** ונלקחו במכס — **and they were confiscated at customs.** ואומר — **Now [Shimon] claims that Reuven was negligent because he had said that one does not pay customs for books,** ובלא כן לא היה מקבל עליו — **and if that were not so he would not have accepted the guardianship,** כי אין — **because he does not want to bother with matters of customs.** רצונו לטרוח בדבר המכס — **The law is with Shimon.**

מהרי"ק (סי' קנה) - מה שטען שאלמלא שאמר לו ראובן שאין פורע מכס לא היה מטפל בספר ההוא כלל להוליכו עמו כאשר ידוע כי בסחורה המחוייבת מכס יש טורח מרובה וסכנת עלילות יותר ויותר מכשאינה מחוייבת מכס, רואה אני בזה את דברי שמעון... וכל דבר שהוא בטעות חוזר... לא מיבעיא שנפטר שמעון מכל ההוצאות והגלגולים שנתגללו מחמת חיוב המכס בדיניהם דודאי שמעון לא הכניס עצמו בחיוב שמירה ואחריות גדולה כזו... אלא אפילו מהוצאות שנתגללו שלא מחמת חיוב המכס נפטר שמעון כיון שבטעות היתה קבלת השמירה על שמעון.

שער משפט (רצא, ד) - לפענ"ד אין כאן ראייה כלל, שבשלמא התם יכול לומר אריא לא שאילי דדילמא אם היה תם לא היה מזיק כלל, ואם כן יש לומר מחמת שהטעה אותו בא לו ההיזק ולכך פטור השואל אף מחצי נזק, מה שאין כן הכא דהיזק שבא לו שלא מחמת חיוב המכס אלא מחמת שלא הודיע מין הסחורה שהוא מוליך אינו בא מכח מה שהטעה אותו שאינו חייב מכס מן הספרים, דהא מכל מקום פשע במה שלא הודיע שיש עמו ספרים, לכן יש לחייב שמעון בפשיעה זו. ותדע דהא חזינן דבנותן לו דינר זהב ואמר לו של כסף משלם של כסף ולא זהב משום דיכול לומר נטירותא דדהבא לא קבילת עלי, ואם כן נימא כיון דקבלת השמירה היתה בטעות אף של כסף לא יתחייב... אלא ודאי כל היכא שאין לתלות שההיזק בא מחמת טעות קבלת השמירה עליו חייב על כל פנים בהשמירה שקיבל עליו דהיינו בשל כסף, והכא נמי חייב על כל פנים במה שפשע בשמירת חפץ שאין בו חיוב מכס.

מחנה אפרים (שומרים יג) - [במי שהפקידו אצלו מטבעות שיש חשש סכנה להחזיקם] לא הכרתי ראיתו דהתם היינו טעמא משום דמצי אמר ליה אי תם הוה לא הוה נגח כמו שפירש רש"י ז"ל, אבל כדי לאיפטורי ליה מדין שמירה אם נאבד השור עדיין ליכא ראייה.

ערך ש"י (רצא, ד) - לא עיין יפה במהרי"ק שטען השליח שאלמלא אמר לו ראובן שאינו פורע מכס לא היה מטפל בספר ההוא כלל להוליכו עמו דידוע דבסחורה המחוייבת מכס יש טורח מרובה וסכנת עלילות יותר משאינה מחוייבת מכס, ואם כן ודאי מוטעה על כל השמירה, דאפילו היה מתרצה משלח שלא יקבל השליח עליו חיוב רק כמו מסחורה שאין משלמין מכס מכל מקום לא היה מקבל עליו אלו ידע דצריך לפרוע מכס, כיון שיש טורח מרובה בפרעון המכס וסכנת עלילות בגוף... אך ראיית מהרי"ק לכאורה יפה דחה השער משפט, ונראה דמספק אי אפשר לפטור השומר...

חלקת יואב (אבן העזר סימן לד) - נראה לי דדינו של המהרי"ק תלוי במחלוקת הראשונים, לפי סברת התוס' כתובות (נו:): דחיוב שומרין הוא רק דתורה ירדה לסוף דעתן שהם משתעבדין בכך, על כן שפיר בטל השמירה מחמת טעות, אבל לפי דעת רוב הקדמונים דחיוב שומרין הוא חיוב תורה דרחמנא שעבדיה לכל שומר כדינו, ולא צריך רק רצון השומר שיקבל עליו לשמור, שפיר אין טעות מבטל כלל.

מהרי"ל דיסקין (סימן נד) - כי לא היה מקבל עליו אחריות השמירה כלל כיון שאי אפשר להרויח בהם ולא מטעם דלא חשיב שכר אלא דגם מתורת שומר חנם לכאורה יש לפוטרו דטעותא היא, לולי דשומר אבידה הוי על כל פנים.

פתחי חושן (ב, סקס"ד) - ונראה דכל שכן כששולח על ידי חברו דבר שיש בו משום הברחת גבול ויש חשש מעצר או אפילו טירחא בחקירות ודרישות ולא הודיעו על כך, שאין עליו דיני שומר.

If he asked his neighbor to watch his dog, and the neighbor discovered that it barks all night, and then he was פושע.

If he asked his neighbor to take his plant in...